

Asia: OPH-6406-2023

Luonnos perusopetuksen toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun oppaaksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuuloliitto ry kiittää Opetushallitusta mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto. Kuuloliitto on vammais- ja kansanterveysjärjestö, joka työskentelee kuulovammaisille esteettömän ja saavutettavan yhteiskunnan eteen. Osalla kuulovammaisista on myös näkö- tai muu vamma tai sairaus kuulovamman lisäksi. Kuuloliitto antaa lausuntonsa tämän kuulovammaisten monimuotoisen ryhmän näkökulmasta koskien opasta toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun perusopetuksessa.

Kuuloliitto kiittää Opetushallitusta oppaan laatimisesta ja korostaa sen tärkeyttä kuulovammaisten oppilaiden kannalta. Alle 18-vuotiaista jopa 10 000 kuulo on sillä tasolla, että he hyötyisivät kuulokojeesta. Tällä hetkellä käyttäjiä on joitakin tuhansia, mutta tarkkaa tietoa asiasta ei valitettavasti ole.

Oppaan vahvuutena on sen laaja-alainen lähestymistapa tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen sekä koulujen velvollisuuksien ja toimenpiteiden selkeä määrittely. Erityisesti Kuuloliitto arvostaa seuraavia oppaan kohtia:

- Esteettömyyden ja saavutettavuuden huomiointi: Fyysisen oppimisympäristön suunnittelussa otetaan huomioon kuunteluympäristön laatu sekä apuvälineiden, kuten induktiosilmukoiden, saatavuus.
- Kohtuulliset mukautukset: Koulun velvollisuus järjestää kohtuullisia mukautuksia, kuten apuvälineitä ja tilamuutoksia, tukee kuulovammaisten oppilaiden osallisuutta.
- Pedagoginen esteettömyys: Opetusmateriaaleissa ja opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja kommunikaatiotarpeet, kuten selkokieli ja visuaalinen viestintä.

- Monipuoliset tukitoimet: Oppilaiden tukemiseksi voidaan järjestää lisäaikaa kokeissa, tarjota häiriöttömiä tiloja sekä mahdollisuus viittomakielen käyttöön.

Vaikka opas huomioi kuulovammaiset oppilaat monin tavoin, Kuuloliitto näkee myös kehittämisen kohteita:

- Kuulovammaisten erityistarpeiden täsmällisempi määrittely: Apuvälineiden ja äänentoisto ja -siirtojärjestelmien tehokas käyttö sekä kuunteluympäristön akustiikan parantaminen tulisi mainita konkreettisemmin.

- Tiedon saavutettavuus: Digitaalisten oppimateriaalien saavutettavuus tulisi huomioida kattavammin, erityisesti videoiden tekstitysten ja selkeän puheen osalta.

- Viestinnän esteettömyys: Koulujen tiedottamisen ja viestinnän tulisi ottaa paremmin huomioon kuulovammaisten oppilaiden ja huoltajien tarpeet, kuten viittomakielen tai kirjoitustulkkiä käyttä vanhempanilloissa ja vastaavissa.

- Häiriötön tila: Kuulovammaisten oppilaiden osallistumista tukisi oppaan parempi määrittely häiriöttömästä tilasta. Esimerkiksi: akustiikaltaan hyvä tila – ääntä vaimentavat pinnat vähentävät kaikua ja taustamelua, mahdollisuus pienryhmätyöskentelyyn rauhallisessa tilassa – kuuntelun helpottamiseksi ryhmätyöt voidaan tehdä erillisessä, vähemmän meluisassa tilassa, vähäinen taustamelu – luokassa vältetään turhaa hälyä, kuten tarpeettomia taustääniä (esim. ilmastoinnin huminaa, käytävämelua).

- Sosiaalinen osallisuus: Kuulovammaisten oppilaiden osallisuuden varmistamiseksi koulun tulee edistää seuraavia keinoja:

- Asenteiden ja ymmärryksen kehittäminen: Koko kouluyhteisöä tulisi kouluttaa kuulovammaisten ja muiden vammaisten tarpeista ja siitä, miten heidän osallistumistaan voi tukea.

- Sopivien ympäristöjen tarjoaminen: Koulujen tulisi tarjota vähemmän meluisia tiloja, joissa kuulovammaiset, mutta myös muut oppilaat, voivat osallistua ryhmäkeskusteluihin ja sosiaalisiin tilanteisiin ilman kohtuuttomia kuormitustekijöitä.

- Teknologian hyödyntäminen: Koulujen tulee varmistaa, että kuulovammaisten oppilaiden käytettävissä on asianmukaiset apuvälineet, kuten esimerkiksi FM-järjestelmät (tai vastaavat), sekä tarjota koulutusta niiden tehokkaaseen käyttöön.

- Vuorovaikutuksen helpottaminen: Opetuksessa ja sosiaalisissa tilanteissa tulisi suosia menetelmiä, jotka mahdollistavat kaikille yhdenvertaisen osallistumisen. Esimerkiksi puhumiskäytännöistä sopiminen (yksi puhuja kerrallaan, rauhallinen puhenopeus ja selkeä artikulaatio) helpottavat kuulovammaisten osallistumista.

- Opettajien koulutus: Opettajien ja henkilökunnan koulutuksessa tulisi lisätä tietoa kuulovammaisten oppilaiden tarpeista sekä pedagogisista mukautuksista.

Kuuloliitto suosittelee, että oppaan jatkokehityksessä kuulovammaisten oppilaiden näkökulmaa vahvistetaan muun muassa lisäämällä konkreettisia ohjeita apuvälineiden käyttöön ja viestinnän esteettömyyteen. Näin voidaan varmistaa, että perusopetus on kaikille yhdenvertainen ja saavutettava.

Kuuloliitto kiittää Opetushallitusta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden edistämisestä ja toivoo, että lausunnossa esitetyt kehitysehdotukset otetaan huomioon jatkotyössä.

Sanna Kaijanen
toiminnanjohtaja
Kuuloliitto ry

Lisätietoja antaa asiantuntija Esa Kalela, esa.kalela@kuuloliitto.fi, p. 0415365013

Horto-Lönnqvist Anniina
Kuuloliitto ry